

Ime predmeta 1	JEKLENKE ZA ŽIVO SREBRO (ZBIRKA)
Ime predmeta 2	/
ID številka / EŠD	002.286.Idrija
Upravljavec	Mestni muzej Idrija, Prelovčeva 9, 5280 Idrija
Lastništvo	Javno
Lastnik	Občina Idrija, Mestni trg 1, 5280 Idrija
ID številka / EŠD	510:IDR;RZ-117, RZ-318, RZ-372–RZ-379, RZ-498–RZ-529
Klasifikacija dediščine	Rudnik, Transport – druge oblike transporta , Topilnica / Topilništvo, žganje rude

OPIS

Kratek opis	V zbirko je zajeto 42 jeklenk za živo srebro. Jeklenke starejše izdelave imajo večinoma obliko steklenice, pri čemer se trup zgoraj oblikuje v vrat. Novejše so pogostokrat valjaste oblike z ravnim dnom. Pri tem imajo obod kupolasto zaobljen. Jeklenke so različnih dimenzij in narejene iz različnega materiala. Na zgornjem vratnem delu imajo izvrtino ali pa privarjen jeziček z luknjico, za vstavitev plombe. Pri nekaterih manjka vijak (»čep«). Slednji je pogostokrat oblikovan tako, da ima na spodnji strani navoj. Na zgornji strani pa izvrtino oblikovano v kavelj oziroma ročaj posebne oblike.
Mere	42 jeklenk različnih dimenzij.
Materiali	Lito železo, jeklo, plastika, papir.

Datacija

Konec 19. stoletja, 20. stoletje; začetek 21. stoletja; pri nekaterih predmetih podatek o času nastanka ni znan.

Avtor / Proizvajalec

Elektro strojni obrat Rudnika živega srebra Idrija (mehanična delavnica), Almadén; Pri nekaterih predmetih podatek o proizvajalcu ni znan.

Slikovne priloge

Prvotna raba

Po opravljenem postopku žganja rude je sledila kondenzacija. Njen končni produkt je bilo živo srebro, ki pa je bilo le redko čisto in tekoče. Zato ga je bilo potrebno očistiti. Nato so ga z namenom skladiščenja in transporta polnili v jeklenke. Pred tem jih je bilo potrebno dobro zatesniti, zaviti z zamaškom in jim dodeliti plombo. Nato so jih zaradi kontrole tesnjenja obrnil z vratom navzdol. S tehtanjem so kontrolirali težo vsake desete jeklenke. Slednje so hkrati predstavljale tudi enoto za prodajo živega srebra. Od konca 19. stoletja dalje so jeklenke shranjevali znotraj območja nove topilnice. Od tu so ga nato transportirali iz Idrije po ustaljenih trgovskih poteh. Skupno je idrijski rudnik prodal 2,9 milijona jeklenk (po 34,48 kg). V najbolj produktivnih obdobjih so napolnili do 20.000 jeklenk na leto.

Sedanja raba

Jeklenke za živo srebro se ohranjajo, varujejo in prezentirajo kot pomemben spomenik dediščine rudarjenja v Idriji z izjemnimi univerzalnimi vrednotami. Mestni muzej Idrija hrani skupno 42 jeklenk, ki so del rudarske zbirke. Obiskovalci si jih lahko ogledajo v okviru dveh stalnih muzejskih razstav »Pet stoletij rudnika živega srebra in mesta Idrija« in »Po sledi Merkurja: Idrija-Almadén«. Tiste jeklenke, ki so shranjene v depolu, je mogoče uporabiti za občasne muzejske razstave. Obenem se lahko vse jeklenke uporabijo za različne oblike promocije dediščine živega srebra. Še zlasti dragocene so tiste, ki so jih izdelali v mehanični delavnici oziroma elektro strojnem obratu Rudnika živega srebra Idrija.

Prvotna lokacija

Topilnica Rudnika živega srebra Idrija.

Sedanja lokacija

Mestni muzej Idrija, grad Gewerkenegg (obe stalni razstavi);
Mestni muzej Idrija, depo Prelovčeva 2.

STANJE OHRANJENOSTI

Zgodovina opravljenih posegov	Opisani predmeti so po večini ohranjeni z vsemi originalnimi deli (le pri nekaterih manjka čep). Vsi predmeti so bili konservirani v času priprav na odprtje obeh stalnih muzejskih razstav, pred letom 1995 ali pa pred letom 2016. Tisti predmeti, ki so shranjene v depoju, so bili konservirani, v Goriškem muzeju leta 2008. Dodatni posegi niso potrebni. Varovanje v prostoru je urejeno.
Sedanje stanje	dobro
Potrebni ukrepi	Redno obdobjno vzdrževanje.

DOKUMENTACIJA

Naslov / zbirka / povezave itd., kjer so dostopne podrobnejše informacije	- Inventarna knjiga Mestnega muzeja Idrija.
Izpolnjevalec	Mestni muzej Idrija
Izpolnjeval je	Miha Kosmač
Datum objave	12. 3. 2018
Datum urejanja	Never